

OBSAH

SLOVENSKÁ SVADBA	6	OHLÁŠKY	28
ÚVOD	8	POZÝVANIE NA SVADBU	31
ZLOŽKY TRADIČNEJ SLOVENSKEJ SVADBY	10	♣ ZVÁČ (HONCÚR, POKLOŇAR, ZHÁŇAČ)	31
♣ PREDSVADOBNÉ OBDOBIE	10	ROZLÚČKA SO SLOBODOU	40
♣ SVADBA	10	♣ DIEVOCKÁ ROZLÚČKA	40
♣ POSVADOBNÉ OBDOBIE	10	♣ MLÁDENECKÁ ROZLÚČKA	41
PREDSVADOBNÉ OBDOBIE	11	ZNAKOVÉ PREDMETY SVADOBNÉHO SPRIEVODU	50
PREDSVADOBNÉ ZVYKY A OBRADY	11	♣ SVADOBNÁ ZÁSTAVA	50
♣ ZÁLETY	11	♣ SVADOBNÝ STROMČEK	51
♣ VOHLADY	11	♣ SVADOBNÝ KOLÁČ	52
♣ PREDSVADOBNÉ OBDOBIE	11	SVADBA	54
♣ PRIEZVEDY	14	SVADOBNÁ DRUŽINA	54
♣ PYTAČKY	16	♣ DRUŽBA	54
ZÁSNUBY	24	♣ DRUŽICA	55

• STAREJŠÍ	56
• STAREJŠIA (ŠIROKÁ, SVATKA, ZÁSEDKA, POPRDAJNÁ, STAROSTINA)	57
SVADOBNÉ ZVYKY	58
• PRÍPRAVA A OBLIEKANIE NEVESTY	59
PRÍCHOD ŽENÍCHA PO NEVESTU	67
SVADOBNÁ ODOBIERKA	76
SVADOBNÝ SPRIEVOD	92
PREHRADZOVANIE CESTY	100
SOBÁŠ	104
SVADOBNÁ HOSTINA	106
ODCHOD NEVESTY Z DOMU	118
PRÍCHOD NEVESTY DO DOMU ŽENÍCHA	122
SKLADANIE VENCA	129
UKLADANIE MLADÉHO PÁRU NA LÔŽKO	138
ČEPČENIE	142
OBRADNÁ OČISTA	152
PREVOZ VÝBAVY	154
DELENIE SVADOBNÉHO KOLÁČA	167
POSVADOBNÉ OBDOBIE	172
POSVADOBNÉ ZVYKY A OBRADY	172
• POSVADOBNÉ HOSTINY A DALŠÍ ZVYKY	172
DARY	175
• ŽENÍCH – NEVESTA	176
• NEVESTA – RODINA ŽENÍCHA	176
• ŽENÍCH – RODIČIA NEVESTY	176
• SVADOBNÍ HOSTIA – MLADÝ PÁR	176
• LOKÁLNE SPOLOČENSTVO – MLADÝ PÁR	176
SVADOBNÁ POÉZIA	178

DOBOVÉ SVADOBNÉ FOTOGRAFIE	186
ZMENY V TRADIČNEJ SVADBE	198
ZÁVER	201
ZUM SCHLUSS	202
IN CONCLUSION	204
POUŽITÉ ZDROJE	206
O AUTOROVI	207

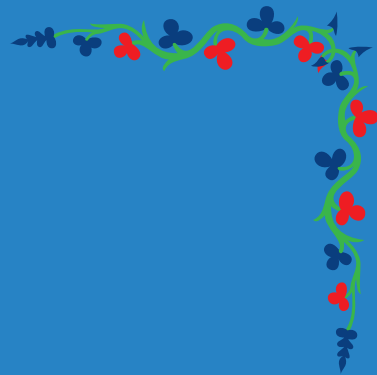
SLOVENSKÁ SVADBA

Obradná sviatočnosť, poetika a dôstojnosť dýchajú z obrazov veľkej rodinnej udalosti. Svadba – sviatok novej rodiny, ktorá bola vždy morálnym pilierom, duchovnou oporou všetkých jej členov. No bola aj nositeľom a zachovávateľom ľudových a rodinných tradícií.

Rodiny – kde vždy kraľovala láska, úcta a porozumenie.

VYPREVÁDZANIE NEVESTY, TELGÁRT – HOREHRONIE (1912)

*„Bohatý je ten človek,
čo šťastia chvíľku svadobnú
na šťastie svojho života povýšil.“*

*„Keby rôčke stáli,
krása by trvala,
veru by som sa ja
nikdy nevydala.
Ale rôčke tajdú,
krása sa mi mení,
veď sa každô diovča
len vydávať strojí.“*

ÚVOD

Bolo to vraj veľmi dávno, keď prišli národy sveta pred Boží trón, vypýtať si od Stvoriteľa dary. Jedni chceli veľké zeme, iní moc a slávu. Na konci dlhého radu stáli skromne Slováci. „Čože tak neskoro, deti moje“, povedal Stvoriteľ a pokračoval: „všetko čo som mal, som už rozdal“. Slováci sa poklonili a pokorne preriekli: „Nežiadame veľké zeme, ani moc a slávu, ale len to, aby si nás, Slovákov, navždy vo svojom srdci nosil“. Zapáčila sa Stvoriteľovi táto prosba, a keďže jeho štedrosť nepozná konca,

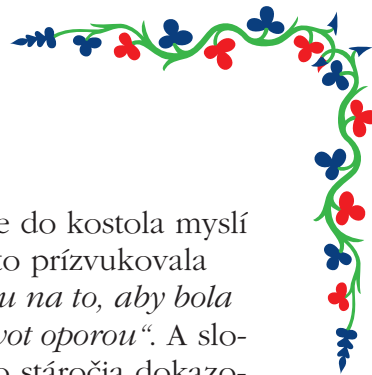
daroval Slovákom takéto dary: vieru, nádej a lásku. Krásnu reč, za priehrštie zvykov, obyčajov, ale aj utešené piesne. No dal im ešte jeden dar – najkrajší kútik sveta pod Tatrami.

Nuž a práve sem, do dediniek pod Tatry, by som vás chcel pozvať, lebo štedré dary Stvoriteľa si tu ľud dodnes nielen zachováva, ale veľa novej krásy si po stáročia aj vytvoril. Nuž a pritom verne zachováva aj tie dary, ktoré dostal od Stvoriteľa – vieru, nádej a lásku.

ODOBIERKA OD RODIČOV, PONIKY – PODPOLANIE (1964)

Boží dar – láska sa najviac v tejto zemi spája so slovom „*svadba*“. S týmto slovom je spojená aj láska dvoch mladých ľudí. Láska po slovenských dedinách a mestečkách nerastie na poli, ani na lúkach, ktoré voňajú materinou dúškou. A či azda rastie tam vysoko v horách? Nie, ani tam. Nuž kde potom? Prezradím vám to, prezradím vám veľké tajomstvo. Do srdc detí ju po celé stáročia vkladajú slovenské matky a staré matky. Láska bola v základnom kameni každého domu, i v tej najchudobnejšej chalúpkke. Sľub vernosti na celý život znel rovnako vážne v slávnom chráme Matky Božej v Paríži, ako v ktoromkoľvek slovenskom kostolíku.

Veľa generácií si takto podalo ruky na spoločnú cestu životom. Veru neraz tak bolo, že modlitba, viera v Boha a vzájomná láska pomáhali prežiť tie najťažšie chvíle v nejednej slovenskej rodine.

Dať deťom pokojnú kolísku, neobrať ich o láskavé ruky otca a matky. Ale títo ľudia ani inak nemohli. Veď si pred Bohom sľúbili vernosť a lásku na celý život.

Už sa leskne slza v očiach matky i otca, všade panuje zvláštna atmosféra. O chvíľku si podľa starého zvyku pokľakne mladý pár pred svojich rodičov a prosí o ich odpustenie. Mladí ďakujú za svoju výchovu a sľubujú, že im budú oporou v starobe. Dobré už teraz vedia, čo ich v živote čaká. Žena bude bdieť nad duchovným životom v rodine, otec sa bude musieť postarať o všetko ostatné, a nebude toho málo.

Mladá nevesta už pri ceste do kostola myslí na slová, ktoré jej tak často prízvukovala mať: „*Pán Boh stvoril ženu na to, aby bola svojmu mužovi po celý život oporou*“. A slovenské ženy, matky, to po stáročia dokazovali. Keď muž – otec odchádzal do širého sveta za kúskom chleba, vedeli ho zastať v každej robote. A jemu, keď bolo v širom svete najhoršie, vtedy mu pomáhala láska. Láska k žene a svojim deťom.

A tak, ako sa voľakedy s Pánom Bohom všetko vážne začínalo, tak sa začínala aj slovenská svadba. Svadba plná zvykov, obyčajov, vinšov, piesní a obradov. Slovenská svadba však nikdy nebola len záležitosťou svadobných rodín. Svadbou žila celá dedina. Keď prechádzal svadobný sprievod, každý sa snažil získať kúsok svadobného koláča, ktorý rozdávali ženy. Vraj tak robili „*pre šťastie*“. A kúsok z tohto svadobného koláča vám ponúkam teraz aj ja prostredníctvom svojej knihy „*Ta dala mamka, ta dala dcérku*“. Ponúkam vám kúsok zo svojho bohatstva, ktoré som zapísal, nahral a nafotografoval po slovenských dedinách, ktoré som viac ako štyridsať rokov poobchádzal bez akejkoľvek cudzej pomoci. Nič však neľutujem, lebo viem, že dnes by som už nič z toho, čo mám, nemohol získať.

Vojtech Majling
autor

